

Redactie: *Evelien Pullens*
 Layout: *Evarien Tuitert*
 redactie@depioniers.nl
 www.depioniers.nl

Agenda

- 2 januari 2010
Nieuwjaarsreceptie
12.00 – 14.00 uur.
- 5 januari 2010
Tuinieren in jezelf – meditatie-
avond (zie ook pagina 3)

In dit nummer

<i>Van het bestuur</i>	2
<i>Team veldwerk</i>	3
<i>De zonnige tuinjeugd</i>	4
<i>Uit het jaarverslag van 1961...</i>	4
<i>Een portret van Gerda en René van de Coterlet</i>	5
<i>75 jaar Pioniers / de opening</i>	6
<i>Buurman weet alles</i>	7
<i>Onze burenen in de flat</i>	7
<i>Spannende avonturen bij de Pioniers</i>	8
<i>Tip van de maand</i>	8
<i>Hoop voor de ringslang</i>	9
<i>Halsbandparkiet, een tropische verrassing</i>	9
<i>Gezien: rattenvanger de wezel</i>	9
<i>Bomen met Kees en Elly Marzman</i>	10
<i>De Berk</i>	12

Van de redactie

Hoewel we in de lente en zomer het meeste plezier hebben van onze tuinen, is een witte winterdag met sneeuw adembenemend. In de winter is er tijd voor bezinning. We mijmeren over voorbij zomers en kijken vooruit naar de toekomst. Dat doet de vereniging ook.

75 jaar geleden werd ons tuinenpark opgericht en daarom is 2010 uitgeroepen tot een feestelijk jubileumjaar. Het bestuur heeft het jaar opgedeeld in drie fasen; het verleden, heden en toekomst. Deze winter kijken we naar het verleden. De oude notulen en jaarverslagen, waarin men de leden van de Pioniers nog een familie noemde, werden uit de kast gehaald voor leuke anekdotes. Lees het interview met Gerda en René van de Coterlet later in deze nieuwsbrief, omdat zij veel weten te vertellen over het verleden. Hun ouders hadden allebei een tuin op het complex en Gerda en René hebben elkaar, heel romantisch, ontmoet bij de Pioniers.

Na het 'verleden' is in maart, als het tuinseizoen gaat beginnen, het 'heden' aan de beurt met een aansluiting van leuke activiteiten. De 'toekomst' is gericht op duurzaamheid. Dit is tevens het thema van ons jubileum.

Er zijn geen mensen meer die zich de oprichting van de Pioniers herinneren.

Maar de bomen weten het vast nog wel. Velen zijn er net zo oud als ons park. Bij de oprichting van de Pioniers bevolkten we trouwens nog niet het terrein aan de Kögliaan. De Pioniers begonnen aan de Ezelsdijk. Pas in 1960 verhuisden zij naar ons huidige tuinenpark. De bomen kunnen helaas geen woorden geven aan de oude herinneringen. Daarom vertellen wij in deze nieuwsbrief iets over de bomen.

Verder is er spannend nieuws te lezen over het op heterdaad betrappen van een inbreker! En over de vondst van een nest jonge ringslangen en wezels!

Evelien Pullens

Het bestuur en de
 redactie wenst iedereen
 een heel gelukkig 2010!

Overpeinzingen uit het bestuur

*Ook altijd wat melancholisch zo aan het eind van het jaar?
Wat is de tijd weer snel gegaan en wat is er weer veel gebeurd
op de tuin en in ieders leven.*

Een fijne lente, een heerlijk warme zomer en redelijke herfst en een witte winter. Eigenlijk een "hete" herfst met al die inbraken en insluipingen. Maar dankzij goed overleg met de politie, het wijkbureau, Centrum Maliebaan en de Automarkt, is het weer rustig op het complex.

Dankjewel Henk en Roeleke

Door het adequate handelen van Henk Flenter en Wouter van Etten zijn alle schade claims snel en goed afgehandeld. Voor beide heren een grote tijdsinvestering en voor de getroffen leden een grote geruststelling.

Roeleke Naber en Henk Flenter vertrekken komend jaar uit het bestuur. Hun termijn is helaas verstreken en zij hebben aan het begin aangegeven dat ze niet langer dan 2 jaar in het bestuur wilden en dat is een begrijpelijke keuze. Neemt niet weg dat we ze zeker zullen missen. Het vele werk wat ze verzetten, maar ook hun immer positieve en vrolijke inbreng.

Laatste kantine-zaterdag van het jaar

Vandaag (19-12-2009) was een drukke dag in de kantine. Het was de laatste keer dat de kantine in 2009 open was. Er werden kerststukjes gemaakt, de kerstboom is versierd, er werden interviews voor de Nieuwsbrief afgenomen. Els zat alle gegevens van de persoonsgegevens

update in te typen. Helaas heeft nog niet iedereen het formulier ingeleverd.

Paul van Dijk deed de bediening vandaag, zodat Mia, Gerda, Joke en Triny aan de Kerststukjes konden. Mia nam de jaarfinanciën van de kantine door met Roeleke. Harry Straatman en Theo van der Voort gooiden een pijltje. Hassan en Noah speelden een potje tafelvoetbal. Er kwamen mensen koffie drinken. Het was erg gezellig. Kaarsje aan, kerstmuziek.

's Middags was de diploma uitreiking van de Nederlandse Bijenvereniging in onze kantine. Ze waren een paar weken geleden op zoek naar een ruimte en ach in ons verenigingsgebouw is alles mogelijk. 20 cursisten kregen hun diploma. Pittige cursus en zeer pittig examen. De diploma's werden uitgereikt door Mariëtte Hamer (fractievoorzitter PVDA in de Tweede kamer). Toch nog aan het eind van het jaar prominent bezoek aan ons complex, nadat de burgemeester in juni zijn afspraak om op bezoek te komen tijdens de 'Groen moet je Doen' dag niet was nagekomen. Leuke bijeenkomst en mooie PR voor ons complex. Mevrouw Hamer gaf aan dat zij zeker het belang van tuincomplexen, met name in de grote steden zag en dat zij haar fractiegenoten die met groen, milieu etc belast waren hier zeker op zou wijzen. Toch mooi.

Op dit moment speelt ook de invulling van de bebouwing van de Veemarkt. We doen mee aan focusgroepen en proberen hier een groen stempel te drukken. We denken dat de positie van ons park sterker wordt, omdat we echt een groenvoorziening aan het worden zijn (Lees: park voor de omgeving). De gemeente ziet ons als een serieuze gesprekspartner en dat is prettig. Wel moeten we waken voor het feit dat we ook gewoon zelf op een prettige manier kunnen blijven tuinieren en recreëren.

Gelukkig Nieuwjaar!

Het afgelopen jaar hebben wij als bestuur, met hulp van vele actieve tuinleden bergen werk verzet. Ik wil iedere actief tuinlid en vooral mijn mede bestuurders hiervoor hartelijk danken. Zonder jullie is het niet mogelijk om op een goede en positieve manier ons complex te besturen.

Beste mede tuinleden, een heel goed en vooral groen 2010 toegewenst. Mogen al jullie wensen vervuld worden en dat het vooral een spetterend 75 jarig jubileum jaar mag worden!

2 januari is de Nieuwjaarsreceptie van 12.00 tot 14.00 uur. Roeleke gaat heerlijke soep koken en er zijn vanzelfsprekend oliebollen. Tot dan!

Namens het bestuur,

Wiljo Tukker

dinsdag 5 januari

Tuinieren in jezelf

Het is alweer de 5e meditatie-avond, georganiseerd door Evelien Pullens en Monique Riphagen. Op de eerste dinsdag van de maand komt een groepje mensen bij elkaar in de kantine van de Pioniers. Met eenvoudige visualisatie-oefeningen maken we onze binnentuin schoner, ruimer en bloeiend. Ervaring is niet nodig. Iedereen die even tot rust wil komen en wil kennismaken met meditatie is van harte welkom. 19.30 in de kantine. Deelname: 10 euro

Informatie en opgeven:
evelienpullens@casema.nl of
030-2715560

Team Veldwerk:

“We willen weten hoe het met mensen gaat”

Niet alleen de politie zal in 2010 vaker over het Tuinenpark patrouilleren, je kunt ook andere ‘wandelaars’ aantreffen. Team Veldwerk zal regelmatig de Pioniers bezoeken om in contact te komen met thuis- en daklozen, met name verslaafden. Team Veldwerk is een brug tussen die groepen en de verdere hulpverlening.

Bij ons kan dat betekenen dat ze op dakloze Polen ofzo stuiten en hen dan helpen aan goed onderdak. Dus deels probleem bestrijdend, maar ook preventief. “Wij zijn geen standaard hulpverleners. Wij helpen de mensen die dringend zorg nodig hebben de juiste wegen te bewandelen”, vertelt Raymond van Donkersgoed van Team Veldwerk. Dit team bestaat uit vijf personen en is onderdeel van Centrum Maliebaan, een instelling voor verslavingspsychiatrie in Utrecht. Raymond: “Wij treffen mensen op straat die door het gebruik van verslavende middelen in de problemen zijn gekomen. Dat kunnen problemen zijn voor de persoon zelf of voor de omgeving. Wij willen weten hoe het met de mensen gaat en of we iets voor ze kunnen betekenen. We signaleren, bemiddelen en leiden de mensen toe naar zorg die ze zelf niet kunnen organiseren. Ook houden we

in de gaten wat er wordt gebruikt en door wie”.

Team Veldwerk heeft nauw contact met bewoners en ketenpartners zoals wijkbureaus, politie en welzijnsorganisaties. Maar het grootste gedeelte van de tijd zijn de veldwerkers buiten in de wijken te vinden. Raymond: “We proberen onze agenda zo leeg mogelijk houden, onze flexibiliteit is onze kracht. Als er een melding komt of als iemand buiten onze hulp nodig heeft, is het prettig als we daar direct naar toe kunnen gaan”.

CONTACTPERSONEN VAN TEAM VELDWERK VOOR UTRECHT OOST ZIJN RAYMOND VAN DONKERSGOED EN VERENA DE BOER. HEEFT U EEN VRAAG OVER TEAM VELDWERK OF MAAKT U ZICH ZORGEN OVER IEMAND IN UW BUURT? DAN KUNT U RAYMOND BEREIKEN OP 06-52 63 74 34 EN VERENA OP 06-27 89 45 42. ZIJ ZULLEN DAN ZO SNEL MOGELIJK REAGEREN.

De zonnige tuinjeugd

Wie weet zich nog iets te herinneren van deze vrolijke kindermiddag? Als ik het zo lees, hadden de kinderen het vroeger goed bij de Pioniers.

Onderschrift bij krantenartikel "Kinderen aan de Ezelsdijk":

Enig, die versiering op het voorplein

Wat jammer hè, dat gisteren net vriend Blans overleden is

Bar, wat zagen die ruiten van de cantine er uit.

Zijn er hier nog zoveel kinderen?

Zijn er geen papierbakken op het voorterrein?

Wat een muziekje hè, fantastisch?

De optocht? Hartstikke goed man!

Ja, zo'n echte jeugdclub zou niet gek zijn.

Leuk, zo'n feestje voor de kinderen, was het bij ons ook maar zo.

Ze treffen het anders wel met het weer. (verzuchting Ons Buiten)

En het bier was ook weer best (aldus een paar oude baasjes)

Uit het jaarverslag van 1961...

In de maand september van het verslagjaar bereikte ons het droevig bericht, dat op 8 september ons lid wijlen de Heer Blans plotseling was overleden.

De overleden werd dood op zijn tuin gevonden. Het bestuur en vele leden begeleidden hem naar zijn laatste rustplaats. De vereniging verliest in hem een goed lid en trouw vriend. Ons medeleven ging uit naar zijn vrouw en kinderen. Moge zij de kracht vinden om moedig hun levensroeping te blijven volgen. Moge Blans ruste in vrede.

De damescontactcommissie is overgegaan in een jeugdafdeling.

Dit jaar kon vanwege geringe deelname geen bloemschikcursus gehouden worden. Dat is wel jammer. Op zo'n cursus is veel te leren. Laten we hopen dat het dit jaar wel kan.

De jeugdgroep van de Pioniers van 1961 werd 'de zonnige tuinjeugd' genoemd. Dat was de winnende naam na het uitschrijven van een prijsvraag! De gelukkige winnaar van de prijsvraag indertijd ontving maar liefst f 5,- .

In 1961 kon je daar heel wat voor kopen.

Paul van Kan en Andrea Lehr zijn net als Wiljo Tukker in de oude notulen gedoken.

In de notulen komt volgens Paul vaak de vraag naar voren: 'Hoe hou ik die kinderen zoet, als wij op zaterdag en zondag hard in de tuin aan werk zijn'.

Het was blijkbaar best bijzonder dat een vereniging zoveel voor kinderen deed. Eerst was er die kindermiddag, later kwamen er Sinterklaasfeesten. Er was een best grote en actieve jeugdafdeling die door dames werd gerund onder leiding van een heer. Na de verhuizing van de Ezelsdijk naar de Kögllaan kon er een speeltuin gebouwd worden.

Lievelingsplant:

Digitalis

Mooiste moment op de tuin:

Na het eten in de avondzon aan de zijkant van het huisje zitten

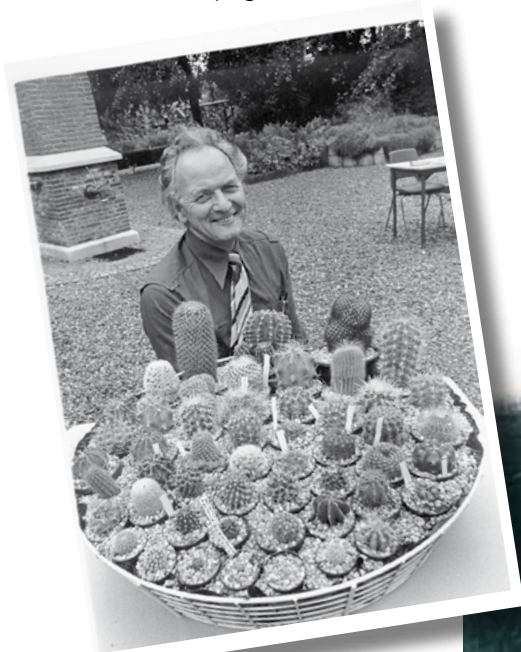
Wist u dat René al 50 jaar bij de Pioniers is. Hij is zelf 25 jaar lid! Een dubbel jubileum.

Portret van Gerda en René van de Coterlet (tuin 51)

Een stampvolle kantine

Gerda en René van de Coterlet kijken met weemoed terug naar hun jeugd op de tuin, toen de Pioniers nog een echte familie waren. "Op zaterdag en zondag zat de kantine stampvol" vertelt Gerda. "Mijn ouders draaiden bardiensten en waren in het weekeind regelmatig beide dagen van 's morgens 8 tot 's avonds 8 bezig. Er zaten ook mensen van buiten, die naar het voetballen waren geweest en daarna hier een pilsje kwamen drinken. Je betaalde bij ons maar 50 cent. In de zomer was het helemaal gezellig! Tijdens de drukste vakantieweken was de kantine iedere dag open, soms tot laat in de avond. Er waren in die tijd wel 30 gezinnen die op het terrein bleven slapen. Je leerde elkaar natuurlijk goed kennen."

Een Pionier van het eerste uur

Toen ATV de Pioniers van de Ezelsdijk naar de Kogllaan verhuisde, huurden de ouders van René er een tuin. Hij heeft een foto uit 1959 waarop zijn zwangere moeder op een nog kale tuin staat. Zijn vader hield erg van tuinieren en ging groentes en fruit verbouwen en later ook bijzondere cactae (of zeg je cactussen?) Eerst bouwden ze een klein huisje van 3 bij 3. Later een groter huisje, waarin ze zomers ook konden slapen. René herinnert zich dat hij als 7 jarige heerlijk kon spelen in de speeltuin van het tuinenpark en in de polders er omheen. De Kardinaal de Jongweg en de snelweg waren er nog niet. "Nu irriteer ik me wel eens aan het lawaai." Vroeger hoorde je alleen de trein.

'De zonnige tuinjeugd' en 'De woelige hoek'

Gerda en haar familie sloten zich pas in 1970 aan bij de Pioniers. Haar ouders kwamen niet voor het verbouwen van groent en fruit, maar voor de recreatie. Gerda sloot al snel vriendschap met de jongste zus van René - het baby'tje

wat in 1959 geboren werd! - en kwam vaak bij familie van de Coterlet over de vloer. Gerda en René vertellen enthousiast over de jaarlijkse optocht, waarbij alle kinderen verkleed waren en de tuinen 's avonds verlicht werden

"Tante Mien was de drijvende kracht achter de jeugdactiviteiten van 'De zonnige tuinjeugd' "

met kleine lampjes. "Tante Mien was de drijvende kracht achter de jeugdactiviteiten van 'De zonnige tuinjeugd' " vertelt Gerda.

Toen de kinderen ouder werden, plaatste het bestuur naast de speeltuin een keet voor de opgroeiende jeugd. In deze 'woelige hoek' organiseerden de jongeren disco. Ze hadden een platen-speler en kochten limonade en chips. Soms was er ook wel een knutselmiddag of zo, geleid door tante Mien. René kwam toen niet zo veel meer op de tuin. Maar toch... op een zomerdag... toen Gerda 15 was en René al 24, kregen ze verkering. Na de eerste kus moest Gerda de dag erna meteen mee op vakantie. Toen Gerda terug van vakantie kwam, ging René op vakantie. Ze zagen elkaar meteen 5 weken niet. Toch heeft deze tuinliefde stand gehouden.

Weemoed

"Het is wel anders dan vroeger," verzuchten Gerda en René. "De mentaliteit is veranderd. Bij ons ook hoor. Wij hebben het net zo goed hartstikke druk. Het verbouwen van groente ging op

Vervolg op pagina 6

Vervolg van pagina 5

een gegeven moment ook niet meer. René werkte overdag en ik 's avonds." vertelt Gerda. "De sfeer van vroeger krijg je niet meer terug. Daar leg je je bij neer." René blijft lachen "Tegenwoordig gaan we liever met de caravan op vakantie. We zijn minder op de tuin dan vroeger. Maar toch... we doen hem niet weg. Je weet het nooit. Je moet vooruitkijken. De tuin is een uitvlucht. Als ik straks niet meer werk, wordt alles ook weer anders. Je moet iets te doen hebben."

De tuin van René en Gerda is vandaag bedekt met een glinsterend laagje sneeuw. René moet over het hek

heenstappen omdat het is vastgevroren. "Dit hekje hoorde vroeger bij tuin 110, de tuin van Martine Haxe. Daar zaten mijn ouders. Zij hebben het hek laten maken door een bekende." vertelt René "Mijn moeder is trouwens nooit meer naar haar oude tuin gaan kijken. Ze wil de goede herinnering vasthouden."

"Dit hekje hoorde vroeger bij tuin 110, de tuin van Martine Haxe."

In de kas, die nu nog op Martine's tuin staat, kweekte de vader van René een bijzondere cactus. 'De koningin van de nacht' bloeide maar één nacht in het jaar. "Als de bloem opening kwam iedereen kijken. Rond middernacht was

hij op z'n mooist, Sommigen ouderen zullen dat nog wel weten."

Ik kijk nu met heel andere ogen naar de glazen kas, die nu bedekt is met een laagje sneeuw.

"Zullen we die foto maar gaan maken?" Gerda haalt me uit mijn mijmeringen. Het stel poseert onder het bordje wat hun huisje siert: 'Little house on the moestuin'.

Evelien Pullens

75 jaar Pioniers – de opening

7 november opende onze voorzitter Wiljo Tukker het jubileumjaar van De Pioniers in de kantine. Oude notulen, foto's en krantenknipsels uit het verleden lagen uitgespreid op een tafel. Dit gaf aanleiding tot het ophalen van herinneringen.

Het nieuwe logo van de Pioniers

In haar openingswoordje vertelde Wiljo dat ze allerlei interessante ontdekkingen gedaan had in de notulen. "Er is in essentie weinig veranderd sinds 1935," vertelt Wiljo. "Hoewel de notulen in de beginjaren nog met de hand geschreven werden, waren er indertijd dezelfde problemen als nu. Mensen onderhielden hun tuintjes niet. Er werd net als nu gediscussieerd over de grootte van de huisjes. Er werden feesten georganiseerd en regels vastgelegd." Tijdens de oorlog kweekte men in de tuinen dankbaar groente en fruit. Je

moest wel oppassen, want zelfs leden stalen uit elkaars tuintje. Daarom kwam er een betaalde beheerder, die het complex moest bewaken. Op dit moment wordt er opnieuw gedacht over een betaalde beheerder, vanwege de inbraken. Er is weinig veranderd. Hoewel... de computer en het internet geven natuurlijk wel hele nieuwe mogelijkheden.

Evaren Tuitert, ontwerpster van de nieuwsbrieven en de nieuwe huisstijl sluit daar mooi op aan. Zij legt op 7 november uit hoe ze tot het ont-

werp van het logo is gekomen. Je vindt de vorm van een hart en een blad in het logo, omdat ons tuincomplex één van de groene harten van de wijk is. 'Natuur' wordt gesymboliseerd in het blad en in de kleuren, groen, blauw en aardrood.

Het thema van ons jubileumjaar is duurzaamheid. Wiljo oppert dat de leden de vereniging misschien een duurzaam kado kunnen geven. Misschien zonnecollectors voor de kantine. Zijn er meer ideeën?

Buurman weet alles

Beste buurman

Vanuit mijn tuin kijk ik over de vijver. Tot mijn verbazing zag ik daar laatst een schildpadje op de overhangende wilg zitten. Hoe kan dat? Ik dacht dat waterschildpadden alleen in warmere landen voorkwamen. Moet ik hem vangen en thuis in een aquarium zetten?

Ik vind schildpadjes zo schattig. Ik had er altijd al één willen hebben.

*Groeten,
de buurvrouw*

Beste buurvrouw

Vermoedelijk gaat het om een roodwangschildpad. Ze zitten ook bij Fort Blauwkapel. Meestal zijn het ontsnapte of uit huis gezette huisdieren. Deze dieren ontgroeien al snel hun aquarium. Hoewel de schildpadden inderdaad uit warmere oorden komen (Mexico en Zuiden van de USA) weten ze redelijk goed te overleven in Nederland. Er zijn zelfs aanwijzingen van voortplanting hier in Nederland. Ze worden uiteindelijk 20-30 cm en wegen maximaal 2 kilo. Het zijn alleseters.

Overigens is de roodwang beschermd en mag niet meer verhandeld worden. Daarom zijn er nu andere soorten in de handel, zoals geelbukschildpadden, roodbukschildpadden en geelwangschildpadden! Toch zou ik ze niet kopen of vangen, buurvrouw. Het gaat ten koste van de natuur op de plek waar ze thuishoren.

Buurman

Onze burenen in de flat

Als je in de waaiersflats aan de Sartrelaan woont, heb je mooi uitzicht op de achtertuinen van ons tuinenpark. Wie wonen daar eigenlijk? Ik ging op bezoek bij Bets Houben, die een prachtige tuin heeft langs het water. Aan de overkant van haar water liggen de tuinen van de Rozenlaan. Bets woont midden in de stad, maar ook midden in de natuur.

BETS HOUBEN

Bets is voorzitter van de bewonerscommissie van haar flat en heeft het bestuur van de Pioniers vaak aan de telefoon gehad over het kappen van de hoge bomen aan de singel, omdat deze veel licht wegnamen uit de tuinen en huizen van de flat. Na twee jaar is deze bomenrij nu eindelijk uitgedund en daar zijn de flatbewoners erg blij mee. Bets heeft destijds contact gehad met Paul van Kan en was enthousiast over alle kennis die hij ten toon spreidde over de natuur in de omgeving van haar huis. Ik realiseer me nu pas dat de mensen

die om de Pioniers heen wonen het leuk zouden vinden om wat meer op de hoogte zijn van het wel en wee van ons tuinenpark. Bets hoorde van mij dat er een nieuwe speeltuin is. Daar wil ze met haar kleinkinderen wel eens heen. Ook de bomenexcursie had ze interessant gevonden. Ik ga haar de volgende nieuwsbrief toesturen. Ze zal die dan in de gang van haar flat hangen. "Ik heb al een heleboel geleerd uit de voorgaande nieuwsbrief die je me stuurde. Leuk!" zegt Bets.

Ik vraag Bets of ze wel eens last heeft van Pioniers die aan het werk zijn. "Nee

hoor." zegt Bets "In de zomer zien we ze niet eens omdat het groen dan zo dicht groeit. "Ik wel" zegt een buurvrouw die net aan komt fietsen. "Tegenover mijn tuin waren ze een hele tijd aan het werk aan een huisje. Ik had last van het getimmer en gezaag. Nu is mijn uitzicht ook nog verpest door een grote berg afval met wit plastic er over heen!" Tja. Wat voor ons de achterkant van onze tuin is, is voor hen een uitzicht. Het is heel goed om het eens van een andere kant te bekijken.

Evelien Pullens

Spannende avonturen bij de Pioniers

Kersverse leden Peter en Hella zijn heel enthousiast hun tuin aan de Tulplaan aan het opknappen. Het kleine huisje is zo gezellig geworden met een houtkachel en een slaapbank dat ze er zelfs op een koude novemberzaterdag bleven overnachten. Het was die nacht niet zo rustig op het terrein. Na even geslapen te hebben, werden Hella en Peter om 2 uur 's nachts wakker. Ze dronken een kop koffie en besloten een ronde over het terrein te lopen, aangezien er

de week daarvoor ingebroken was bij ongeveer 25 huisjes. Bij Hella en Peter werd toen een vouwfiets, een jas en een accuboer gestolen. Tijdens hun nachtelijke wandeling hoorden ze gestommel en zagen ze licht in het huisje van meneer Hilhorst. Peter riep: "Wie is daar"? Meteen ging het licht uit en werd het stil. Ze begrepen dat het niet in de haak was en besloten de politie te bellen. De politie was binnen 5 minuten op het terrein. De eerste agent werd al

spoedig bijgestaan door meerdere agenten met honden. Hoewel de politie lang gezocht heeft, is de inbreker toch ontkomen.

Peter en Hella hebben die nacht verder heerlijk geslapen. "Nee hoor, we zijn niet ontmoedigd. We blijven ons vol enthousiasme op ons nieuwe paradijsje storten."

Blijven slapen wordt nu toch afgeraden:

Tips ter preventie van inbraken

- Laat de gordijnen open, zodat insluipers kunnen zien dat er niets te halen valt.
- Laat geen kostbare bezittingen of dierbare bezittingen in het huisje achter (ook geen alcoholische dranken en etenswaren).
- Sluit het huisje goed af, kijk het sluitwerk eens na. Is dit nog efficiënt.
- Spreek vreemde mensen aan, als je niet zeker bent dat zij ook tuinlid zijn. Vraag waar hun tuintje is enz.
- Controleer wekelijks, met name in de winterperiode je tuin en je huisje.
- Meld elke insluiping, diefstal aan het bestuur en doe altijd aangifte!
- Ga niet in je eentje 's nachts wachtlopen, het zou handig zijn als een groepje tuinleden een wachtloopgroep formeerden. Dit gebeurt ook bij De Driehoek en Ons Buiten. Het heeft effect, minder inbraken, preventie dus.
- Blijf niet meer overnachten, het is te gevaarlijk.

Evelien Pullens

Tips van de maand

Zo maak je een egelvriendelijke tuin:

- Stapel takken en bladeren in een verloren hoek voor een verblijfplaats of nest.
- Hang eventuele netten hoger dan 30 cm zodat egels er niet in verstrikt kunnen raken.
- Zet geen melk neer. Daar worden ze ziek van. Kattenvoer en water mag wel.
- Controleer de composthoop op egels of een nestje voordat je deze omzet.
- Ruim de tuin op. Egels raken verstrikt in draad, potten en plasticzakken.
- Zorg dat een egel de vijver weer uitkan. Leg een plankje of maak een flauwe oever.
- Gebruik geen gif.

Hoop voor... de ringslang

Op de schooltuintjes ontdekte Peter Voortman jonge ringslangen. Een vrouwtje had de composthoop ontdekt en daar haar eieren in gelegd!

Door de warmte in zo'n hoop komen de eieren vanzelf uit. Heel bijzonder, want hieruit blijkt dat deze dieren de Pioniers via waterlopen, ondanks veel hindernissen, weten te bereiken én weten te waarderen.

Het zijn bewoners van laagveengebieden zoals het Noorderpark, tussen Overvecht en Westbroek, bijvoorbeeld. Vaak kunnen ze kilometers gaan zwerven op zoek naar een geschikte

plek om eieren af te zetten of om te overwinteren. Ze leven vrijwel uitsluitend van kikkers en salamanders. Hoewel ze best groot worden (tot 140 cm lang) zijn ringslangen absoluut ongevaarlijk. Ze zijn niet giftig en bijten niet! Dus als je ze ziet: geen paniek, bescherm de plek waar je ze vond (zet de composthoop even niet om) en geef de waarneming door. Het zou goed zijn om op de Pioniers op een aantal plekken broedhopen aan te leggen en te zorgen voor veel kikkers. Dat kunnen we doen door het water schoon te houden en geen sop en dergelijke in de sloot te laten lopen.

Paul van Kan

Halsbandparkiet, een tropische verrassing

Hoor je een luid geschreeuw ergens in de boomtoppen dan zijn het vrijwel zeker halsbandparkieten. Je kunt ze niet gemist hebben.

Vanuit Amsterdam rukten ze via de Vechtstreek geleidelijk op naar het zuiden. Vorig jaar hoorde ik de eerste groepjes in Overvecht. En nu dus ook hier.

Het begon allemaal in de parken rond enkele grote steden, zoals het Vondelpark, waar de populaire kooivogel wist te ontsnappen uit voliëres of opzettelijke werd vrijgelaten. In Nederland leven er inmiddels ruim 5000 in het wild. Hoewel veel mensen deze bonte herrieschopper wel weten te waarderen is het geen lieverdje. Knoppen van bijvoorbeeld kastanjabomen worden 's winters open gepikt. Later vernielen

zij de ontluikende bloemen en niets ontziend het jonge groen met hun scherpe snavels. Ook zijn ze concurrent voor andere vogels die in boomholten broeden, zoals de grote bonte specht en boomklever. In de gaten houden dus!

Paul van Kan

Gezien: rattenvanger de wezel

Minstens twee maal is er dit jaar een wezel gezien op De Pioniers. Op 29 augustus zag Judith er eentje weghuppelen. Dat is iets om trots op te zijn en om te koesteren! De takenrillen en (open) composthopen hebben hier zeker aan bijgedragen.

Wezels zijn prachtige, slanke dieren met een wit buikje. Ze zijn familie van de das en de eekhoorn; marterachtigen. Wezels zijn uitstekende ratten- en muizenvangers. Daarom: strooi alsjeblieft geen gif, omdat het eten van vergiftigde muizen of ratten dodelijk kan zijn voor wezel en hermelijn. En daarmee verdelt je uiteindelijk slechts de belager van dat wat we juist weg willen hebben.

De wezel is het kleinste roofdier van Europa. De vrouwtjes zijn een stuk kleiner dan de mannetjes. Ze zijn zelfs zó klein, dat ze muizen tot in hun gangenstelsels kunnen achtervolgen. De wezel is zowel overdag als 's nachts actief. De wezel is bedreigd en wordt steeds minder gezien. De aantasting van het leefgebied, het toenemende verkeer en het gebrek aan schuilmogelijkheden zijn de grootste bedreigingen. Ook huiskatten vangen vaak wezels. Volkstuinenparken zijn voor deze dieren heel geschikt leefgebied. Er is voldoende prooi, er zijn overhoekjes en schuilplaatsen en het is er rustig. Aan enkele hectaren hebben ze al voldoende. Door het laten liggen van takkenbossen, steenhopen en het ongemoeid laten van houtwallen en dichte struikbegroeiingen, kan hun leefgebied verbeterd worden.

Paul van Kan

KEES MARSMAN

Bomen met Kees en Elly Marsman

Zaterdagmorgen 14 november 2009 zit de kantine niet alleen vol met Pioniers, maar ook met oud-cursisten van Kees Marsman die samen met zijn vrouw Elly jarenlang bomencursussen en bomenreizen heeft verzorgd namens het KNNV (Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging).

Buiten is het volop herfst. Net wanneer de dreigende regenwolken de Pioniers hebben bereikt is het tijd om met Kees en Elly de gezelligheid van de kantine te verlaten en rond te gaan wandelen over het terrein. En dus gaan we al of niet bewapend met plu's en regenjassen op bomenexcursie.

Het is meteen raak: Direct voor de kantine staan we oog in oog met de grauwe abeel. Deze reus, toch echt niet meer dan 50 jaar oud, is een spontane kruising tussen de Europese zwarte populier en de Amerikaanse populier. Een succesnummer, want de boom floreert goed in Nederland op allerlei grondsoorten. De onderzijde van de bladeren is zilverwit en daarmee onderscheidt de boom zich van andere populieren in het Nederlandse cultuurlandschap. Wist je dat de naam 'populier' door de Romeinen bedacht is? Het ruisen van de bladeren deed ze denken aan het geroezemoes van het volk (het gepeupel – the people) in de straten van het oude Rome!

Tussen de loods en de kantine zien we een reusachtig familielid staan: de Canadapopulier met hartvormig blad. Ook al een kruising; ditmaal tussen 'onze' zwarte en de Amerikaanse zwarte populier. Deze boom staat aan de slootkant en is blijkbaar heel lang geleden voor het laatst geknot en later nog eens ingekort. Het is zonder twi-
fel de oudste boom van De Pioniers. Hij of zij moet er al als knotboom gestaan hebben voor de verhuizing van de Ezelsdijk naar de Kogllaan. Een boom om met zorg te behandelen! Kees vindt dat we de volgende zomer maar eens moeten kijken of we te

maken hebben met een mannetje of vrouwtje, want deze boomsoort is tweehuizig: mannelijke bloemen hebben niet de zelfde boom als "huis". De mannen vormen geen zaadpluis, de vrouwen wel en produceren soms zoveel pluis dat het lijkt of het sneeuwt.

Op naar een volgende pionier; dat wil zeggen een boomsoort die de weg vrij maakt voor andere boomsoorten. Ditmaal de zwarte els; de boom die samen met de gewone es het karakter van de boomsingels bepaalt. In 1960 heeft de Gemeente Utrecht gezorgd voor de aanplant van een boomsingel rond het complex, bestaande uit snelgroeiende zwarte els, gewone es en grauwe abeel. Elzen leven in symbiose met schimmels die voor de binding van stikstof uit de lucht zorgen. Deze levensgemeenschap bevindt zich in knolletjes aan de wortels. En dat is een voordeel in de van nature stikstofarme bodems van de zware natte klei- en veengronden. Daarvan profiteert hijzelf en vervolgens vele anderen. We bekijken de minuscule vrouwelijke en grote mannelijke katjes die al te zien zijn, maar pas over een paar maanden zullen bloeien (februari – maart). Het zijn dus eenhuizige planten met zowel mannelijke als vrouwelijke bloemen in huis. Om zelfbestuiving te voorkomen bloeien eerst de mannelijke bloemen en vervolgens de vrouwelijke. Sijsjes zijn liefhebber van de kleine zaadjes die ze uit de elzenpropjes weten te peuteren. Ze beginnen in de herfst beneden om aan het

RATELPOPULIER, POPULUS TREMULA L.

Vervolg op pagina 11

GROOTMOEDERS OORBELLEN (LEYCESTERIA FORMOSA)

Vervols van pagina 10

eind van de winter boven in de kroon te eindigen.

Bij Wiljo in de tuin zien we meteen een aantal coniferen op een rij. We zien een thuja, in het Nederlands 'levensboom' geheten, een juniperus, waar je de Nederlandse naam jeneverbes in kan horen, en een chamaecyparis ofwel een van de schijnycypressen. En daarmee hebben we meteen het gros van de uitheemse coniferen in een overzichtelijke ordening gebracht. De thuja's zijn zacht en elegant, juniperussen zijn stekelig; en de schijnycypressen zitten er een beetje tussenin. Nu we het toch over coniferen hebben: alledrie de inheemse (dat wil zeggen: oorspronkelijk in Nederland thuishorende) coniferen zijn op de Pioniers te zien: de pinus sylvestris (de grove den met zijn onmiskenbaar rode stam) de juniperis communis (de jeneverbes met de grijsblauwe bessen die jenever het bekende smaakje geven) en de taxus of venijnboom, waarvan onze voorouders bogen maakten voor de jacht en die zo berucht zijn om de dodelijke gifstoffen in de hele plant op de eetbare vrucht na, de pit uitgezonderd: dus pas heel goed op!

Toeval of niet, maar in de tuinen van onze exotische Pioniers Mia en Hassan staan we oog in oog met exo-

tisch struikgewas: aardbeienboom en grootmoeders oorbel. De eerste bloeit en heeft gelijktijdig vruchten die overigens eetbaar zijn. De laatste is een kamperfoelieachtige uit de Himalaya en luistert ook naar de naam 'fasantenbes'. In het Latijn wordt het allemaal nog mooier. Zo heet de aardbeienboom – overigens in de verste verte geen familie van de aardbei, maar van heide – 'arbutus enedo' hetgeen betekent: eet er één van en je bent voor altijd genezen! Ik zou het maar niet proberen, want het is me niet duidelijk waarvan je dan genezen zult zijn. Wie weet ben je genezen van het leven en bevind je je alras in de zevende hemel.

We raken meer en meer verbaasd over de rijkdom aan bomen en struiken die hier op de Pioniers te vinden is; iets waar we normaal nogal snel overheen kijken, ondanks onze groene blik! Kees weet werkelijk overal wel een verhaal over te vertellen. We moeten er dan ook de vaart er in houden om op tijd weer in de kantine te zijn voor heerlijke soep, koffie en thee. Met dank aan onze geweldige gastvrouwen Mia, Roeleke en Wiljo. De zon schijnt inmiddels. De herfstkleuren zijn mooier dan ooit.

Paul van Kan

JENEVERBES (TAXUS)

De berk

Berken zijn er in overvloed op het terrein. Wist u dat het de pioniers onder de bomen zijn. Het talrijke zaad wordt in het voorjaar door de wind verspreid over behoorlijke afstanden en kiemt bij voldoende licht en vocht op elke bodem.

Berken zijn als pioniers snelle groeiers. Ze groeien recht omhoog naar het licht en worden ook wel 'Boom van licht' genoemd. Na 20 jaar hebben ze hun hoogte bereikt. Meestal niet meer dan 20 meter. En na 50 tot 60 jaar is de boom oud en afgeschreven.

De enorme groeikracht van de berk blijkt ook uit de sapsroom. In april is deze het sterkst. Als je dan een berk kapt of verwondt, begint het bloeden. Je kunt een paar liter per dag aftappen! Dat berkenwater is rijk aan suikers en na gisting tot berkenwijn om te zetten. Puur is het ook drinkbaar en een beproefd middel tegen voorjaarsmoedeheid. Ook als haarwater of in shampoos bewijst het berkenwater haar diensten.

Het schors bevat namelijk een stof (betuline) die zoogdieren en insecten weerhoudt van vraat. Van de schors wordt olie bereid en van de wortels en takken berkenteer. Berkenteer maakt boten en daken waterdicht. Berkentwijgen worden vanouds gebruikt voor het maken van bezems.

Wist u dat die gewone berk voor zoveel dingen te gebruiken is? Respect voor haar ritselende blaadjes.

Evelien Pullens bewerkte de info van Paul van Kan

Nu we het toch over **bezems** hebben...

wat zijn nu toch die merkwaardige heksenbezems die je soms in de kroon van een berk ziet? De boosdoener is een schimmel die zich in de bast van berkentwijgjes nestelt. De schimmel prikkelt slapende knoppen tot uitlopen. Slapende knoppen zijn knoppen in aanleg, die normaal gesproken geen dienst doen, maar bijvoorbeeld bij takbreuk pas gaan groeien. Daardoor ontstaat een dicht weefsel van korte kleine takjes: de tot de verbeelding sprekende heksenbezems. Zie je in het bos een vliegenschimmel – die waar Kabouter Spillebeen op zat te wippen – kijk dan omhoog: tien tegen een dat je een berk ziet. De wortels van berken leven namelijk

in symbiose met de schimmeldraden van de vliegenschimmel. Het hout van de berk is weinig interessant voor de houtfeler. De berk werd vroeger als onkruid tussen de dennen beschouwd. Het hout, hoewel vrij hard, was in de mijnen niet bruikbaar. Tegenwoordig zijn fineerplaten en panelen van berkenhout in de handel. In de bosbouw worden berkensingels wel gebruikt als brandvertrager. Het loof en de schors branden lang niet zo goed als dennen. Brandgangen, brede bospaden ingeplant met den en omzoomd door berkenrijen, scheiden om die reden percelen van elkaar.

Paul van Kan